

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Η. ΠΥΡΡΑ

Έτησια συν. προπλ. φ. 5. Διά τὸ ἔξωτ. 5.50 μετὰ τοῦ Παραφοιδοῦ καὶ Ἡλίου

ΕΤΟΣ ΙΖ'. — Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1895. ΔΡΙΘ. 11

ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ὁ Ἀριστοτέλης (π. ψυχῆς) ὀρίζει τὴν πείναν οὕτω· ἀπείναν καὶ δίψα ἐπιθυμία ἐστίν· ἡ μὲν πείνα τοῦ θερμοῦ καὶ ξηροῦ, ἡ δὲ δίψα τοῦ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ».

Τὴν πείναν κατευνάζει ὁ ὕπνος.

Ἵπνος δὲ πείναν τὴν κακίσχαστον διαμᾶν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐδόξαζον ὅτι ἡ ῥίζα τῆς βοτάνης, ἀσφόδελος καλουμένη (σπερδοῦκλι), τρωγομένη παύει τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν. Οἱ δὲ πτωχοὶ ἐτρωγον τὴν ῥίζαν ταύτην ὡς τροφήν, ὡς νῦν τρώγουσι τὰ γαιόμυλα.

Οἱ κισθηλιῶντες (οἱ ἰκτερικοὶ) καὶ οἱ πεινῶντες ἔχουσι τοὺς πόδας πρισμένους (Ἀριστ. προβλ.)

Ὁ δὲ Ἱπποκράτης λέγει (ἀφορ. Α.)

Ἐὐποῦ λιμὸς οὐ δεῖ σπονάσεν· καὶ ἀλλαχοῦ

Λιμὸν θωρεξίς λύσει· (τὴν πείναν διαλύει ἡ πόσις οἴνου).

Ἡ ἀποχὴ τροφῶν γίνεται ἐκούσιως κατὰ ἡμέρας Ὀρησκευτικῆς, ὡς γίνεται παρ' Ὀθωμανοῖς καὶ Ἑβραίοις νηστείας τοιαύτης εἶχον καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἰδωλολάτραι (Πλούτ. Ἰσ. Ὅσ.)

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1895

Πᾶς ἄνθρωπος ὡς καὶ τὰ νοσοῦντα ζῶα ἀπέχουσι βρώσεως τροφῶν ἐν ὁσῶ νοσῆ, καὶ μόνον ὅταν ἡ νόσος λήγῃ ἐπιζητῶσι τροφήν. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ βιάζωσι πρὸς τροφήν τὸν νοσοῦντα. Μόνον παρέχει μικρὸν ποσὸν πρὸς τροφήν, οἶον ὀλίγον ζυμὸν κρέατος καὶ κρόκους δύο ὠῶν.

Οἱ χήνες τρεφόμενοι ἐκ τροφῶν ἐχουσῶν γάλα παρέχουσι κρέας ἡδιστον, ὄρεπτικὸν καὶ εὐπεπτον.

Ἐξ ὄλων τῶν φυτικῶν δέξων τὸ κιτρικὸν δέξυ, τὸ ὁποῖον παρέχει ὁ ὄπός τοῦ λεμονίου, τὸ μηλικὸν δέξυ, τὸ ὁποῖον παρέχουσι τὰ ξυνόμηλα καὶ οἱ ἄλλοι ἄωροι καρποί, πλὴν τῶν ὀμφάκων σταφυλῶν, καὶ αἱ τομάτες, τὸ δέξυ τούτων ὠφελεῖ· διότι ἐρχόμενον εἰς τὸ αἷμα ἐνοῦται μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ὑλῶν ποτάσσης, σάδας, τιτάνου καὶ ἀποτελεῖ ἄλατα εὐδιάλυτα, τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται διὰ τῶν ὀθρῶν.

Τὸ δὲ ὀξυλικὸν δέξυ, τὸ τρυγικὸν δέξυ, τὸ φωσφορικὸν δέξυ ἐρχόμενα εἰς τὸ αἷμα ἐνοῦνται μετὰ τιτάνου μαρίων, ποτάσσης, σάδας κλπ. καὶ ἀποτελοῦσιν ἄλατα δυσδιάλυτα, τὰ ὁποῖα παράγουσι τὴν ψάμμον καὶ τὴν λίθον.

Ὅθεν ἡ βρώσις φυτικῶν τροφῶν, ἐχουσῶν τὰ τοιαῦτα δέξια, εἶνε ἐπιβλαβὴς τῇ ὑγιείᾳ καὶ νοσοποιός. Τοιαῦται τροφαὶ εἰσὶν ἡ ὀξυκόρυφα, αἱ ἡμφακὲς σταφυλαὶ (ἀγουρόθραι) καὶ τὸ κρέας τῶν ἡλικιωμένων κτηνῶν, τὸ γάλα τοῦ βοῦς κλπ. πλὴν τῶν ἐλάχιστον ποσὸν φωσφόρου ἐχουσῶν, ὡς εἰσὶν ὁ κρόκος τῶν ὠῶν, τὰ μικρὰς ἡλικίας κρέατα, τὸ αἷγιον γάλα κλπ.

Ἡ δὲ χρήσις λεμονίων, τοματῶν καὶ τῶν σχετικῶν τούτοις εἶνε ἐπωφελεῖς ἰδίως κατὰ τῶν μυϊκῶν καὶ ἀρθρικῶν βευματισμῶν.

Τὸ ἄμυλον λέγεται καὶ καταστακτὸν, εὐρίσκεται ἐν μεγάλῃ ποσότητι εἰς τὸν σίτον, κριθὴν, γαιώμηλα, σαρὸν, ἄραρούτι, ταπιόκα, σαλέπι κλπ. Καλεῖται ἄμυλον, διότι κατασκευάζεται ἀνευ μύλου.

Ἡ **σαμέθιαλις** εὐρίσκεται κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον εἰς ὅλους τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς, προτιμότερα ἐστὶν ἡ ἐκ τοῦ σίτου ἐξαγομένη. Ἦτο γνωστὴ ἐπὶ Μωϋσέως παρὰ τοῖς ἑβραίοις (Λευιτικὸν 43).

Ὁ **νήστης** (ὁ αἰτός) δὲν πρέπει νὰ τρώγῃ διὰ μιᾶς πολλήν τροφήν. Πολλοὶ ἐκ τούτου ἀπέθανον καὶ ἄλλοι δεινῶς ἐνόση-

σαν. Ὁ Πλούταρχος λέγει, «οἱ νηστεύσαντες ἀργότερον ἐσθίειν, ἢ προσφαγόντες» (Συμπ.)

Ὅταν τις πεινᾷ δὲν πρέπει νὰ ἐργάζεται σωματικῶς, διότι ἡ πείνα ἐπαυξάνει. «Ὅπου λιμὸς οὐ δεῖ πονέειν», λέγει ὁ Ἰπποκράτης. (Ἰππ. ἀφ. Β. 16).

Τὴν πείναν διαλύει ἡ οἶνοποσία· «λιμὸν θώρηξις λύει». (Ἰππ. ἀφ. Β. 21). ὡσαύτως ἡ πόσις καφέ, ὁ καπνὸς κλπ.

Ἐκ τινος συστολῆς καὶ ἐμφράξεως τοῦ οἰσοφάγου, κατασταθείσης ὅλως ἀδυνάτου τῆς εἰσόδου τροφῶν, ὁ ἱατρός παράσχῃ τροφὰς διὰ κλυσμάτων διὰ κρόκων ὠῶν, ζυμοῦ κρέατος κλπ. Κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα ὑπέφερεν ὁ νοσῶν ἐκ δίψης καὶ αἰσθήματος πείνης, μετὰ ταῦτα οὔτε πείναν οὔτε δίψαν, οὔτε πόνον εἶχεν, ἀλλὰ ἰσχυραῖν. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα ὑπέστη φλόγωσιν τοῦ παχέως ἐντέρου, ἐξ ἧς καὶ ἀπέθανεν· ἔζησε διὰ τῶν κλυσμάτων 59 ἡμέρας.

Κατὰ τὸ θέρος ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει τὴν πείναν περισσότερον παρὰ τὸν χειμῶνα, καὶ καθ' ὃν ἀνέχεται περισσότερον τὴν πόσιν τοῦ οἴνου· «ἀστέια καὶ καθωνισμὸς θέρους», λέγει ὁ Ἀριστοτέλης. (Προβλ. Α.)

Ἡ πείνα ἐν γένει διαρκοῦσα πολὺ βλάπτει τὴν ὑγίειαν, ἐπιφέρει νόσους γαστρικὰς, καὶ ἐπεκτεινομένη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας εἰς ὑγιᾶ ἄνθρωπον φέρει τὸν θάνατον.

Ἡ Κλυτία, νόμφη τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐρωμένη τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐγκαταλειφθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἀπέθανεν ἐκουσίως ἐξ αἰσιτίας καὶ δίψης. Τὸ δὲ φυτὸν Ἡλιοτρόπιον εἶνε ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆς.

Ὅσαι φυτικαὶ τροφαὶ φύονται εἰς βαλτώδεις τόπους εἰσὶν ἐπιβλαβεῖς τῇ ὑγιείᾳ ἕνεκεν τῶν ἐν ταῖς χυμοῖς αὐτῶν ὑπαρχόντων μiasμάτων. Εἰσὶ δὺσπεστοὶ καὶ χαλαρωτικαὶ καὶ παράγουσι φέσας (ἀέρια εἰς τὰ ἔντερα).

Ἡ δρόσος ποιεῖ τὰ λαχανικὰ γλυκύτερα.

Τὸ ἄμυλον καταστακτὸν (νισσοτές) δὲν εἶνε ὄρεπτικόν, ἀλλὰ ὀρεπτικόν. Εἶνε ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ, διαλυτὸν διὰ τῆς σιέλου καὶ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ, ἐξ ὧν μεταβάλλεται εἰς δεκστρίνην καὶ εἰς ζάχαρον.

Δεκστρίνη καλεῖται τὸ ἄμυλον, ὅταν κατασταθῇ διαλυτὸν ἐν τῷ ὕδατι, ἔχοντι ὕδαρῃ δέξια, ὅτε μεταβάλλεται εἰς ζάχαρον τῇ συνεργείᾳ ζυμώσεως.

Ἄθώρα λέγεται τὸ ἄλευρον βρασμένον μετὰ γάλακτος (τὸ κουρκούτι).

Ἡ βρώσις μόνον ἰχθύος ἀνευ ἄλλου φαγητοῦ ἐκ κράτος εἶνε δύσπεπτος· ἐπιφέρει δίψαν καὶ χαλάρωσιν τῶν τοῦ σώματος δυνάμεων. Διὰ τοῦτο φαίνεται οἱ ἤρωες τοῦ Ὀμήρου αὐδῶδες ἀναφέρεται ὅτι ἐτρωγον ἰχθύας, ὡς ὄντας χαλαρωτικούς. Κατὰ τῆς ἐκ τῆς βρώσεως ἰχθύων δυσπεψίας ὠφελεῖ ἡ λεμονάδα.

Τὰ ὀστρακοδέρματα ἔχουσιν ὡς τὸ ἕαρ καὶ τὸ φθινόπωρον· οἱ δὲ ἔχθινοι (ἀχινοὶ) ἔχουσι ταῦτα κατὰ τὰς πανσελήνους. (Ἀριστ. Ι. ζ.) Τὰ **ἰστροεα** (στρεΐδια) εἰσὶ προτιμότερα· τούτων ἐγένετο χρῆσις πρὸς βρώσιν καὶ ἐπὶ Ὀμήρου, ἅπερ καλεῖ **Ἰθήεα** (Ἰλ. π.) Αἱ **πεταλιῖδες** εἰσὶν ἐνίοτε δηλητηριώδεις. Καλεῖται ἡ πεταλίς καὶ **λέπος**.

Ὁ σκῆρος εἶνε ἀπαλόσαρκος, γλυκὺς, εὐπεπτος, ὀρεκτικός. Ὁ Ἄριστοτέλης λέγει ὅτι μόνος οὗτος ἐν ἰχθύσι μνησκάζει (παρέχει φωνήν). Τοῦτο ἄλλοι ἀποδίδουσι εἰς κρότον παραγόμενον ἐκ τῆς βρώσεως φυκιῶν, διότι τρέφεται ἐκ τῶν φυκιῶν, ἐξ ὧν γίνεται ἤχος τις. Ὁ δὲ Πausanias λέγει ὅτι μόνος ἐκ τῶν ἰχθύων παρέχει φωνήν εἶνε ὁ ἰχθύς καλούμενος ποικιλίας ὁ ποτάμιος (ἡ πέστροφα)· εἶνε παχὺς καὶ καλὸς πρὸς βρώσιν. Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ ἐν τῷ ποταμῷ Κλειτόρι τῆς Ἀρκαδίας τῶν Καλαβρότων εὐρισκόμενοι.

Ὁ χυμὸς τῶν ὀστράκων ῥοφώμενος, πρὶν ἐψηθῆ τὸ ὀστρακον, εἶνε διουρητικός. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης παραγγέλλει τοὺς πάσχοντας ἐκ δυσουρίας ἵνα ῥοφῶσι τὸν χυμὸν τῶν κογχυλίων.

Αἱ χηβάδες (ἀχνηβάδες) αἱ ἔχουσι τὴν κόγχην λεῖαν εἰσὶν εὐστόμαχοι καὶ ὁ χυμὸς τούτων ῥοφώμενος πρὶν ἐψηθῶσιν εἶνε διουρητικός.

Ὁ μύαξ (μύδι) εἶνε ἐνίοτε δηλητηριώδης καὶ φέρει θάνατον τάχιστα. Ἐν Παρισίῳ 8 ἄνθρωποι φαγόντες μύδια ἀπέθανον βραχέως ἅπαντες. Διακρίνονται οἱ δηλητηριώδεις ἐπὶν βρασιῶσι καὶ ἐμβαρῇ ἐν τῷ ζωμῷ αὐτῶν βράζοντι ἀργυροῦν σκευὸς, τὸ ὁποῖον μελανίζει ἐάν ὦσι δηλητηριώδεις. Ὁ Ξενοκράτης θεωρεῖ κακίστους τοὺς μύακας πρὸς βρώσιν· λέγει τὰδε, βρομώδεις κακοστόμαχοι, φλεγματοποιοί, οὖροποιοί κλπ.

Κατὰ Διοσκορίδην οἱ χερσαῖοι καρκίνοι βραστοὶ μετὰ ὕδατος ἐσθιόμενοι ὠφελοῦσι τοὺς φθισικούς. Λέγεται ὅτι τοῦ καρκίνου ὁ ἑπὸς πηγνύει τὸ γάλα καὶ παράγει τὸ πίκρ (γιαγούρτι), πινόμενος καταπαύει τὴν διάρροϊαν.

Οἱ ἰχθύες τῶν ποταμῶν εἰσὶ δύσπεπτοι, οἱ δὲ τῶν λιμνῶν ἐπι μᾶλλον· εἰσὶ δὲ παχύτεροι· ἐσθιόμενοι παράγουσι διάρροϊαν καὶ διαλείποντας πυρετούς.

Οἱ πελάγιοι ἰχθύς εἰσὶ ὀρεπτικώτεροι τῶν πετραλίων (Ξενοκράτης).

Ἐκ τῶν ἰχθύων ὁ ἐρυθρίνος (μυρτζάνι) εἶνε διεγερτικός καὶ εὐπεπτος.

Αἱ σάλπαι εἰσὶ βαρυστόμαχοι.

Οἱ σκορπινοὶ καὶ μάλιστα οἱ μικροὶ εἰσὶν εὐπεπτοι καὶ ὀρεπτικοί.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Αἵτια τῆς παραγωγῆς τῶν αἱμορροϊδῶν.

Ἐν προηγουμένοις εἶπομεν ὅτι αἱμορροῖδες καλοῦνται τὰ οἰδήματα, τὰ ἀναφαινόμενα περὶ τοῦ ἀφιδρώονος. Προέρχονται ταῦτα ἐκ συμφορήσεως αἵματος εἰς τὰ ἄκρα τῶν περὶ τὸν ἀφιδρώονα φλεβῶν, αἵτινες κατὰ τὴν περιγραφικὴν ἀνωθυμίαν διὰ τοῦτο καλοῦνται φλέβες **αἱμορροδιακαί**, αἵτινες περικυκλοῦσιν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὸν πρωκτόν, ἐντεῦθεν προχωροῦσι καὶ χύνονται εἰς τὴν τῶν πυλῶν φλέβα, ἣτις διακλαδοῦται εἰς τὸ **ἥπαρ**. Ἐκ δὲ τοῦ αἵματος τούτου ἐκκρίνεται ἡ **χολή** καὶ δύναται τις εἰπεῖν ἐν γένει ὅτι τὸ αἷμα τῶν αἱμορροδιακῶν φλεβῶν χύνεται εἰς τὸ ἥπαρ. Πάν λοιπὸν ἐμφράττον τὴν ἀνάβασιν τοῦ αἵματος τούτου εἰς τὸ ἥπαρ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ συμφορῆσιν εἰς ταύτας καὶ αἱμορροΐδας.

Ὅθεν ὅ,τι πιέζει τὴν τῶν πυλῶν φλέβα παράγει αἱμορροΐδας, π. χ. ἡ ἐξόγκωσις τῶν ὑπὸ τὴν κοίλην ἐπιφάνειαν τοῦ ἥπατος ἀδένων, ἡ ἐξόγκωσις τῶν μεσεντερικῶν ἀδένων, ἐξ ἧς πιέζεται ἡ μεσεντερικὴ μικρὰ φλέξ κλπ.

Ὅσαύτως ἐκ τῆς πίεσεως ὄγκων ἐν τῇ λεκάνῃ, ἐν ταῖς ὠσθίαις, ἐν τῇ μήτρᾳ κλπ. Ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἐμποδίζει τὴν εἰς τὸ ἥπαρ μετάβασιν τοῦ αἵματος, ἐκ τῶν φλεβῶν τοῦ πρωκτοῦ ἐμφράττον ταύτας. Ὅθεν καὶ ἡ ὑπερτροφία τοῦ ἥπατος καὶ ὁ καρκίνος τούτου, διότι ἐκ τούτων πιέζονται αἱ διακλαδώσεις τῆς φλεβῆς τῶν πυλῶν. Τὰ δὲ συχνότερα αἰτία εἰσὶν ἡ πληθώρα τοῦ ἥπατος καὶ ὁ ἥπατιτις, ὡσαύτως τὸ οἰδήμα τοῦ προστάτου.

Ἄλλα καὶ ἡ ἐγκυμοσύνη, καθ' ἣν ὁ ὄγκος τῆς μήτρας πιέζει τὰς αἱμορροϊκὰς φλέβας καὶ ἐμποδίζεται ἢ διὰ τούτων μεταβάσει τοῦ αἵματος εἰς τὸ ἥπαρ.

Ἐν παρόδῳ λέγομεν ὅτι ἐκ τοῦ ἐμποδίου τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς σφοδρᾶς περισφίξεως τῆς ἀνω χώρας τῆς κνήμης διὰ τῆς καλτσοδέτας (δεσφιδας), ὡς καὶ ἐκ παντός ἐμποδίου τῆς ἀνάβασης τοῦ αἵματος τῶν φλεβῶν τῶν ποδῶν, ἐκ τῆς πίεσεως τῆς μήτρας τῶν ἐγκύων, ἐξ ὧν παράγονται οἱ κυρσοὶ τῶν ποδῶν, οἷτινες κοινῶς καλοῦνται Χταπόδι.

Αἱμορροΐδες γίνονται καὶ ἐκ τῆς μεγάλης δυσκοιλιότητος· διότι συσσωρεύονται κόπρανα εἰς τὸ εὐθὺ ἐντερὸν ὑπεράνω τοῦ σφιγκτήρος τοῦ πρῶτου, ἐξ ὧν πιέζονται αἱ αἱμορροϊκᾶι φλέβες καὶ ἐμποδίζεται ἡ ἀνάβασις τοῦ αἵματος εἰς τὸ ἥπαρ. Ἄλλα καὶ ἀντιπρόσως ἡ ἐμπραξις ἢ ἡ συμφορησις τοῦ ἥπατος, ἐξ ἧς ἡ χολὴ ἐμποδίζεται νὰ χύνηται εἰς τε τὸν στόμαχον καὶ εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον καὶ δὲν γίνεται καλῶς ἡ πέψις τῶν τροφῶν· διότι ἡ χολὴ μεμιγμένη μετὰ τούτων ὑγροποιεῖ τὰς τροφὰς καὶ ἐνσχύει τὰς περισταλτικὰς κινήσεις τῶν ἐντέρων, ἀνευ τῶν ὀπλίων ἢ κόπρος γίνεται σκληρὰ, τὰ δὲν ἐντερα καθίστανται ὀκνηρὰ καὶ δυσκίνητα. Πάντα ἐπιφέρουσι αἱμορροΐδας.

Σὺν τούτοις αἱ μορροΐδες παράγονται καὶ ἐκ τῆς ἰσπασίας, ἐκ τοῦ καθέζεσθαι διαρκῶς εἰς πολὺ θερμὴν χώραν, ὡς εἶσι τὰ δι' ἀμάξης μακρυνὰ ταξίδια, καὶ οἱ γράφοντες καθήμενοι διαρκῶς, καὶ πᾶν ὅτι ἐρεθίζει τὸν σφιγκτήρα ἐνίοτε ἐπιφέρει αἱμορροΐδας. Ἄλλα καὶ ῥεῦσις αἵματος ἐκ τῶν κάτω μελῶν τοῦ σώματος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ αἱμορροΐδας· διότι φύσει ὅπου ῥεῦσις ἐκεῖ καὶ συσσωρεύσις τοῦ ὑγροῦ γίνεται· διὰ τοῦτο ἡ φλεβοτομία τοῦ ποδὸς γυναικὸς προκαλεῖ τὰ ἐπισηθέοντα ἔμμηνα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΕΤΑΝΟΥ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Συμβαίνει ἐνίοτε νὰ καταλάβῃ ἀκίνησια σπασμωδικὴ τοὺς μῦς ὄλου τοῦ σώματος ἢ μέρους τούτου. Τὸ γεγονός τούτο καλεῖται **τέτανος**. Ὄταν ἡ ἀκίνησια εἶνε γενικὴ, πάντες οἱ μῦς κατέχονται ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἀκαμψίας. Εἶνε διαφόρου καταστάσεως· ὅτε μὲν κατέχει τοὺς ἐμπροσθίους μῦς τοῦ σώματος καὶ τότε κα-

λεῖται **ἐμπροσθοτέτανος**· ὅτε δὲ τοὺς ὀπισθίους καὶ καλεῖται **ὀπισθοτέτανος**· ἄλλοτε κατέχει τὸ πλάγιον τοῦ σώματος καὶ καλεῖται **πλευροτέτανος**· ἐνίοτε κατέχει τοὺς μῦς τῶν σιαγῶνων καὶ διατηροῦνται οἱ μῦς σφόδρα συνεσταλμένοι, ὥστε εἶνε ἀδύνατον τὸ ἀνοῖγμα τοῦ στόματος. Ἡ δὲ ἀκαμψία αὕτη ἐκτείνεται κατόπιν καὶ ἐφ' ὄλων τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, ἐνταῦθεν ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν μελῶν τοῦ σώματος. Ὄταν ἦνε γενικὸς ὁ τέτανος, ὄλον τὸ σῶμα εἶνε ἀκαμπτον καὶ ἀκίνητον, ἐνίοτε ἐπέρχεται στιγμιαία χαλάρωσις, ἣν διαδέχεται σφοδρότερα ἀκαμψία.

Ἐν τούτοις μόνος ὁ νοῦς διατηρεῖται ἀβλαβὴς καὶ σώος.

Τὰ αἰτία εἶσι ἥθικαι διαταραχαί· ἰδίως συμβαίνει τέτανος τοῦ ἡμίσεως τοῦ σώματος καὶ τῶν σιαγῶνων εἰς τὰς ὑστερικὰς γυναικᾶς ἐνεκὸν συγχύσεως· ἐνίοτε ἐπέρχεται ἐξ αἰφνιδίας περιψύξεως, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς λουμένους ψυχρὰ· ἄλλοτε συμβαίνει ἐνεκὸν τραυματικῶν πληγῶν. Συνήθως ὁ τέτανος ἀπολήγει εἰς τὸν θάνατον.

Πολλάκις ἐθεραπεύσαμεν τὸν τέτανον διὰ τῆς πόσεως ἐνὸς δραμίου λαυδάνου συνδεχάμ μετὰ ἐνός δραμ. θειικοῦ αἰθέρους ὀφμαν καὶ 25 δρ. ὕδατος ἡδυόσμου καὶ κίτρου· ἐὰν τὸ στόμα δὲν ἀνοίγῃ δίδεται σταλάγγον ἐπιχυνόμενον μετὰ τῶν ὀδόντων· οὕτως ἡ κατάποσις γίνεται μηχανικῶς· ἐντριβαὶ δι' ἀλοιφῆς ἀμμωνιοῦχου, ἢ ἐξ 25 δρ. βάμματος δωρονίκου καὶ 2 δρ. σαλικυλάτου σόδας. Ὄφελουσι καὶ τὰ χλιαρὰ λουτρὰ, συκίαι ἐπὶ τῆς βίχως καὶ τῶν ὤμοπλατῶν. Ἐὰν ἦνε τραυματικὸς, ὠφελεῖ καὶ ἡ περιποίησις τῆς πληγῆς.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΒΡΟΓΧΟΚΗΛΗΣ (GOITRE)

Τὸ πάθος τούτο προέρχεται ἐκ τῆς ὑπερτροφίας τοῦ θυροειδοῦς ἀδένος. Θεωρεῖται ἀθεράπευτον· ἐν τούτοις ἡμεῖς ἐπετύχαμεν εἰς τινὰς θεραπείας διὰ τῶν ἐξῆς φαρμάκων.

Α. σπόγγου καλῆς ποιότητος, κόψον εἰς μικρὰ τεμάχια, ὅς ἐν τιγάνῳ καὶ δι' ἑλαφροῦ πυρὸς τιγάνισον χωρὶς ν' ἀνθρακοποιηθῶσιν, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι τὸ χρῶμα τοῦ σπόγγου. Τρίψον ἐν ὑαλίῳ ἰγδίῳ εἰς κόνιν λεπτήν, λάβε ἐκ ταύτης ἐν δρ. καὶ πρόσθε

άνθρακινης άμμωνίας κόκ. 20
κίνεως άνθρακος εκ ξύλου κλίματος κόκ. 20
μίξον και διαίρεσον εις κόνεις 20.

Χρήσις, ανά μίαν πρωή νήστης και εσπέρας μετά τὸ φαγη-
τόν δύο ώρας έντός όλίγου ύδατος· εάν δ πάσχων έχη ηλικίαν
πλέον τῶν 12 έτών, δίδε και μίαν κατά τήν μεσημβρίαν, μίαν
ώραν πρό τοῦ φαγητοῦ. Προσέτι
Ήξωτερικῆς χρήσεως τάδε.

Α. Ίωδοῦχου ύδραργύρου κόκ. 1, εκχυλίματος εσθάλιας
κόκ. 20, εύχυλ. κωνίου κόκ. 20, εκχυλ. σπύου κόκ. 20, αλοι-
φῆς κητοσπέρματος δρ. 4 μ. ποίησον αλοιφήν, επάλειψε τὸν όγ-
κον πρωή και εσπέρας διά ποσοῦ όγκου έρεβίνθου και επίσης τε-
μάχιον φλανέλλας.

Σὲν τούτοις συνεργεῖ δ ηλεκτρισμός· τίθενται αντίθετος οι
ρεοφόροι επί τοῦ όγκου κατά διάφορα σημεία. Τὸ ρεύμα έστω
κατ' αρχάς έλαφρόν, μετά ταῦτα γίνεται δ ηλεκτροέκλονισμός
έντός τοῦ όγκου.

ΓΥΓΙΣΤΗΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ

Περὶ τῆς Γῆς.

Ἡ επιφάνεια τῆς Γῆς αποτελείται εκ γῆς και εκ πετρῶν.
Ἡ Γεωργία αποβλέπει τὴν γῆν, διότι επ' αὐτῆς φύονται τὰ
φυτὰ και τρέφονται τὰ κτήνη. Ἀνάγκη λοιπόν δ γαιοπόνος νὰ
έχῃ εύκρινεῖς γνώσεις περι τοῦ εἶδους και τῆς ποιότητος τῶν
διαφόρων γαιῶν.

Ὅλαι αἱ γαῖαι δὲν εἰσιν επίσης εύφοροι, οὔτε εξ ίσου κα-
τάλληλοι πρός τὴν καλλιέργειαν εκάστου εἶδους φυτοῦ. Δόνεται
δμως πᾶσα γῆ διά τῆς τέχνης νὰ καλλιεργηθῇ και νὰ βελτιωθῇ,
ὡς διδάσκει ἡ Γεωργία.

Ἡ γῆ διακρίνεται γεωργικῶς εις 4 εἶδη· α.) γῆ φυτική,
β.) άργιλώδης, γ.) άμμώδης και δ.) άσβεστοῦδης· εκάστη
τούτων έχει ἴδιαν ιδιότητα πρός φυτὰ.

Φυτική γῆ.

Ἡ γῆ αὕτη εἶνε μαύρη και λιπαρῆς εν τῇ άφῇ· προέρχεται

ται εκ τῆς σήφσεως φυτικῶν και ζωϊκῶν ὑλῶν άναμεμιγμέναν
μετά γῆς. Ἡ γονιμότης τῆς γῆς ταύτης εξαντλεῖται και άπαι-
τεῖ λίπασμα. Ὑγιεινῶς εἶνε άκατάλληλος πρός διαμονήν και κα-
τοικίαν.

Ἀργιλώδης γῆ.

Ὡς επί τὸ πλεῖστον έχει χρώμα μέλαν, κίτρινον ἢ έρυθρόν.
Ἡ διαφορά τοῦ χρώματος προέρχεται διότι συνήθως έμπεριέχει
και μόρια οξειδίου σιδήρου και άλλων τινῶν ορυκτῶν ὑλῶν. Ἐνί-
στι έμπεριέχει και μόρια άρσενικοῦ κλπ. Εἶνε πετυκνωμένη και
προσκολλάται εις τοὺς πόδας, εις τὰς χεῖρας, εις τὰ γεωργικὰ έρ-
γαλεῖα ὡς ἡ άλευρώδης ζύμη· τὴν μάζην αὐτῆς δὲν διαπερᾶ
τὸ ὕδωρ, ὅπερ μένει επί τῆς επιφανείας αὐτῆς μὴ άπορροφούμε-
νον και εξατμίζεται διά τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου ἢ τοῦ ρεύ-
ματος ανέμου· στερουμένη ἢ επιφάνεια ταύτης ὑδατος εκ τῆς ἡ-
λιακῆς θερμότητος διαορηγνύεται (σκάζει) και άποτελεῖ μάζας.

Διά τῆς γῆς ταύτης κατασκευάζουσι διαφόρους κεράμους,
τούβουλα (διπύρους κεράμους), πῆλινα άγγεῖα, επιστρώουσι δώ-
ματα και άλλας επιφανείας, διά ταύτης επάλειψουσι τὰς επιφα-
νεῖας τὰς ὑποκειμένας εις τὴν έπιρροήν τῆς θερμότητος· διότι δὲν
αῖφνει ἡ γῆ αὕτη νὰ εισέλθῃ ἡ θερμότης βαθέως ὑπὸ τὴν επιφά-
νειαν αὐτῆς. Τὸ έρυθρόν χρώμα τῶν κεράμων και άγγείων προ-
έρχεται εκ τοῦ ποσοῦ τῶν τοῦ σιδήρου μορίων.

Ἀμμώδης γῆ.

Αὕτη εἶνε αντίθετος εις τὴν άργιλώδη, διότι εἶνε πορώδης,
τὸ δὲ ὕδωρ δὲν μένει επί τῆς επιφανείας, ἥτις εύκόλως αποξη-
ραίνεται· τὰ δὲ φυτὰ δὲν εύδοκίμοῦσι, διότι τὸ ὕδωρ ταχέως ά-
πορροφᾶται και δὲν φθάνει εις τὰς ρίζας τοῦ φυτοῦ ἵνα ποτι-
σθῶσι προσηκότως.

Ἀσβεστοῦδης γῆ.

Εἶνε λευκή, ὃ δὲ Ἡλιος θερμαίνει πολὺ τὴν επιφάνειαν και
τὰ φυτὰ βλάπτονται· εἶνε άναρμονία εις τὴν βλάστησιν και καρ-
ποφορίαν τῶν φυτῶν.

Ἡ άργιλώδης, ἡ άμμώδης και ἡ τιτανώδης γῆ ἵνα χρησι-
μεύσωσιν εις τὴν γεωργίαν εἶνε άνάγκη νὰ βελτιωθῶσι διά τῆς
μεταποιήσεως και τοῦ λιπασμοῦ.

Βελτιούνται διὰ τοῦ σκαψίματος καὶ διαίρεσιν τοῦ χώματος ἵνα τὸ βροχερὸν ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ διέρχωνται ἐλευθέρως εἰς τὰς ρίζας τοῦ φυτοῦ καὶ διευκολύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου.

Βελτιοῦται προσέτι ἡ τοιαύτη γῆ καὶ διὰ τοῦ λιπασμοῦ, ὅστις ἀποτελεῖται

α.) Ἐκ τῆς κόπρου τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων.

β.) Ἐκ τῶν σσηπηκίων ζωϊκῶν ὑλῶν, οἷον δερμάτων, τριχῶν, κοκκάλων, κεράτων κλπ. τὰ ὅποια εἰς τρίμματα γινόμενα ἀναμιγνύονται μετὰ τῆς γῆς.

γ.) Ἐκ τῶν φυτικῶν ὑλῶν γίνεται τέφρα (στάκτη) τῶν φυκῶν τῆς θαλάσσης, τῶν φύλλων τῶν δένδρων, τῶν στεμφυλῶν (τσιπούριων) τῶν σταφυλῶν, τῶν φλοιῶν τῶν καρπῶν, τῶν σσηπηκίων ὀπωρῶν, τῶν σσηπηκίων διαφόρων λαχανικῶν καὶ χύρτων, τῶν κήπων καὶ τῶν λειμώνων (λιθαδίων), τῶν ριζῶν, τῶν καλαμιῶν τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τοῦ ἀραβοσίτου κλπ.

Πάντα ταῦτα διηρημένα εἰς μικρὰ τεμάχια ἀναμιγνύονται μετὰ τῆς γῆς ἄλλοις καὶ αἱ ὀρυκταὶ ὕλαι, οἷον ἡ ἀσβεστός εἰς μικρὸν ποσόν, ἡ γύψος, αἱ διάφοροι ἀκαθαρσίαι, αἱ σαπωνάδες τῶν οἰκῶν, τῶν μαγειρείων, τῶν ὁδῶν κλπ. πάντα ταῦτα οἱ καλοὶ γεωργοὶ συλλέγουσιν ὡς πολύτιμα. Ἐν Κίτῳ ἵνα λάθωσι ταῦτα ἐκ τῶν οἰκίων κατὰ πᾶσαν ἡμέραν οἱ κηπουροὶ ἀνταλλάσσουσι διὰ λαχανικῶν βρωσίμων. Προτιμῶσι γὰρ καλλιέργειαν ἐν στρέμματι γῆς καλῶς λεπιασμένης παρὰ δέκα ἀνευ λιπασμῶν διότι τὸ εἰσοδήμα ἐνὸς τοιοῦτου στρέμματος εἶνε μεγαλύτερον τοῦ εἰσοδήματος τῶν δέκα στρεμμάτων.

Τὰ φυτὰ τρέφονται οὐ μόνον ἐκ τῆς λιπαρῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος καὶ ἐκ τῆς προσβολῆς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός.

Διὰ ταῦτα ἵνα τρέφονται καὶ βλαστάνωσι καλῶς τὰ φυτὰ πρέπει ἡ γῆ νὰ σκάπτηται καὶ ἀνατρέπηται ἵνα ἔρχωνται τὰ κάτω στρώματα ταύτης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ ἀπορροφῶσι καθαρὸν ἀέρα· τὸ χῶμα πρέπει νὰ διαιρῆται καλῶς ἵνα διὰ τὰ μέρη αὐτοῦ προσβάλλονται ἐκ τοῦ Ἡλίου, γὰρ σκάπτηται βαθέως ἵνα αἱ ρίζαι αὐτῶν ποτίζωνται ἐκ τοῦ βροχεροῦ ὕδατος, πολὺ ζωογονεῖ τὰ φυτὰ ὅταν εἰσέρχεται εἰς ταύτας καὶ ὁ ἀήρ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Ἴπποκράτης Διονυσίῳ χαίρειν.

Ἡ περιμένον με ἐν Ἀλικαρνασσῷ, ἢ πρόφθασον ἔλθειν ὁ ἴδιος, ὡς ἔταρε, διότι ἐξάπαντος μεταβήσομαι εἰς Ἀβδηρα χάριν τοῦ Δημοκρίτου, διὰ τὸν ὅποιον ὡς νοσοῦντα με προσκαλοῦσιν οἱ Ἀβδηρίται πρὸς ἐπίσκεψιν. Ἀλλὰ, Διονύσιε, ἡ συμπάθεια τούτων εἶνε περίεργος, διότι ὅλοι οἱ καλῆται συμπάσχουσιν ὡς ἀνέχωσι μίαν ψυχὴν ὥστε μοι φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔχουσιν ἀνάγκην θεραπείας. Νομίζω τὸ πάθος τοῦ Δημοκρίτου δὲν εἶνε νόσος, ἀλλ' ὑπερβολὴ τῆς παιδείας, ἥτις ἕμῳ θεωρεῖται τοιαύτη παρὰ τῶν ἀμαθῶν, διότι ἡ ὑπέμετρος ἀρετὴ οὐδόλως εἶνε ἐπιβλαβής. Ὑποτίθεται ἕμῳ νόσος παρὰ τῶν ἀπαιδευτῶν, διότι δὲν κρίνουσι καλῶς· διότι ἕκαστος περὶ ὅλων δὲν γνωρίζει, θεωρεῖ περιττὸν τὸ πλεόνασμα εἰς ἄλλον· π. χ. ὁ φιλάργυρος θεωρεῖ κατὰ χρῆσιν τὴν ἐλευθεριότητα καὶ πᾶσαν ἔλλειψιν θεωρεῖ ὑπερβαίνουσαν τὴν ἀρετὴν ὅταν ἴδωμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον μετὰ τὴν παρ' ἐμοῦ πρόγνωσιν καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ, θέλομεν κρίνει καλλίτερον.

Σὺ δὲ, Διονύσιε, σπεῦσον ἔλθειν ὁ ἴδιος, διότι παθῶ νὰ διαμείνης ἐν τῇ Πατρίδι μου, ἐν τῷ οἴκῳ μου, μέχρις οὗ ἐπανέλθω ὅπως φροντίξῃς διὰ τὰς ἰδίας μου υποθέσεις καὶ ἰδίως διότι προβλέπω ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο ἔσται ὑγιεινὸν καὶ θέλει ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτὴ κατάστασις τοῦ κλίματος, οὔτε νόσος ἐνακμήσουσα· ἐλθε λοιπὸν νὰ καταικίσης εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἥτις εἶνε εὐάερος, καὶ καθ' ὅσον ἡ γυνὴ μου θὰ μένῃ παρὰ τοὺς ἑαυτοὺς γονεῦσιν ἔνεκεν τῆς ἀποδημίας μου. Πρόσχευε διὰ τὰ κατ' αὐτὴν ὅπως διάγῃ σωφρόνως καὶ μὴ ἔνεκεν τῆς ἀπουσίας τοῦ ἀνδρός τῆς ἀγαπήσῃ ἄλλου ἀνδρός. Ἐξ ἀρχῆς ἦτο σώφρων καὶ γονεὺς καλοῦς εἶχεν, ὁ δὲ πατήρ τῆς ἦτον ἐγκρατῆς καὶ πολὺ μισοπόνηρος γέρον.

Ἐπειδὴ ἕμῳς ἡ γυνὴ ἔχει ἀνάγκην σώφρονος ἐπιτηρήσεως, διότι φύσει ἔχει τὸ ἀκόλαστον ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐὰν μὲν καθήμεραν μὴ ἀναχαιτίζεται, αὐξεται τὸ κακὸν ὡς αἱ παραφυάδες τῶν δένδρων.

Ἐγὼ θεωρῶ τὸν φίλον ἐπιμελέστερον τῶν γονέων πρὸς φυλακὴν γυναικός· διότι δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τὸ πατρικὸν φιλτρον, τὸ ὅποιον πολλάκις δὲν ἰσχύει ἐνώπιον τῆς νοουθεσίας. Πάντοτε εἶνε φρονιμώτερον τὸ ἀπαθέστερον, διότι δὲν ἀμπετταται ἐκ τῆς εὐνοίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Τῆς Ἑλληνίδος ἀνέκαθεν τὸ κυριώτερον προσὸν εἶνε ἡ ἀποκατάστασις οἰκοδομητικῆς συντελοῦσης εἰς τὴν εὐήμεριαν τοῦ οἴκου, γυνὴ καὶ ἀνὴρ πρὸς τὸ αὐτὸ ἐργάζονται. Τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐπικρατεῖ ἰδίως εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τῆς κοινωνίας, πλὴν τῶν εὐρωπαϊζουσῶν μιμητικῶς. Ἡ τάξις αὕτη ἔχει ὡς βᾶσιν τὴν γυναικείαν ἀνατροφὴν διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, διὰ τῆς μαθήσεως τοῦ οἰκονομεῖν ἱκανῶς τὰ ἐνδύματα, κατασκευάζουσα ταῦτα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀφ' ἑαυτῆς μετὰ φειδῆς, ἀνακαινίζουσα τὰ πολλὰ καὶ ἀχρηστον μετὰ κομψότητος καὶ χάριτος. Σὺν τούτοις μαθάνει τὴν μαγειρικὴν οἰκονομίαν, τὴν κατασκευὴν φαγητῶν καλῶν μετὰ φειδῆς ὀλιγοδαπάνης καὶ εὐαρέστως διότι ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία οὐ μόνον συντελεῖ εἰς τὸ δαπανᾶν ὀλίγα ἢ που δεῖ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ποσοῦ καὶ τῶν σχετικῶν τούτου, εἰς τὸ ποσὸν τοῦ κρέατος κλπ. ἀναλόγως τῶν προσώπων, εἰς τὸ εἶδος τοῦ κρέατος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ χαιδροπῶν (κηπουρικῶν), διότι ἡ προσήκουσα προσθήκη τούτων καὶ τὸ φαγητὸν εὐγευστότερον καὶ ἀφθονώτερον καθίστησιν.

Ἡ καλὴ οἰκακὴ ἀρετὴ εἶνε νὰ οἰκονομῇ πάντα τὰ χρειώδη π. χ. τὸ πετρέλαιον ἵνα μὴ φλέγῃ πλέον τοῦ δέοντος, νὰ γνωρίζῃ πόσοι ἀνδρακες ἀπαιτοῦνται διὰ φαγητῶν δύο, τριῶν, τεσσάρων κλπ. προσώπων, πόσον κρέας, πόσον βούτυρον, πόσος ἄρτος κλπ.

Οὐδὲν νὰ ῥίπτῃ ὡς ἀχρηστον, καὶ αὐτὰς τὰς φλούδας τῶν λεμονίων καὶ ἄλλων εἰδῶν νὰ διατηρῇ ξηρὰς πρὸς ἀνάμα τῶν ἀνδράκων.

Νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὸ κατασκευάζειν γλυκύματα τοῦ κουταλίου καὶ τῆς τραπέζης.

Πολλάκις διδασκάλισσαι ἠρώτησαν τί θὰ εἴπῃ οἰκονομία, ἡγνώσουν καὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, καὶ εἰς τί χρησιμεῖ ἡ οἰκονομία. Τοιαῦται διδασκάλισσαι ἔλαβον δίπλωμα καὶ ἐδωρίσθησαν διδάξαι καὶ παιδαγωγεῖν κοράσια! Οὕτε εἰς τὸ σχολεῖον ἐδίδάχθησαν τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, οὔτε εἰς τὴν οἰκίαν ἢ μήτηρ ἐδίδαξε ταύτην εἰς τὸ κηράσιον, διότι διδασκάλισσαι γίνονται αἱ ἀποροὶ αἱ γυναῖκες τῆς τάξεως ταύτης ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀγνοοῦσι τὰ τῆς οἰκίας, οὔτε τὸ μαγειρεύειν διάφορα φαγητὰ οἶδουσι, οὔτε κατασκευάζειν γλυκὰ, οὔτε τὴν τάξιν τῆς τραπέζης, οὔτε ἰδίαν ἔχουσι τοῦ κυριωτέρου, ἤτοι τοῦ τοποθετεῖν

ἑαστον πρᾶγμα ἐν τῇ ἰδίᾳ θέσει, οὔτε τὸν τρόπον τῆς καθαρῆς τῆτος γνωρίζουσι, στεροῦνται καλαισθησίας.

Ἡδὴ παρίσταται ἡ πρότασις, ἔστω διδασκάλισσα γνωρίζουσα καλῶς τὰ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, τὸ μαγειρεύειν, τὸ κατασκευάζειν γλυκύματα, ποτὰ κλπ. πῶς ταῦτα διδάξει εἰς τὰς μαθητριάς;

Εἰς τὸ θέμα τοῦτο πρέπει νὰ γείνη προσοχὴ μᾶλλον παρὰ εἰς τὰ ξηρὰ γράμματα. Ἐξέρχονται τῶν σχολείων αἱ νεάνιδες γνωρίζουσαι ἀκροθιγῶς γραμματικὴν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, μαθηματικά, γαλλικὰ, ἀγγλικὰ, γερμανικὰ, ἀθλητικὰ χωρὶς νὰ ἔχωσι παραμικρὰν ἰδέαν περὶ τῶν οἰκιακῶν. Νεάνις λαβοῦσα δίπλωμα ἀριστα, ἦταν διέμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν γονέων ἡγνώσει νὰ κατασκευάσῃ τὸν καφέ, ἡγνώσει πόσον βῆμα νὰ θέσῃ, τί νὰ προσθέσῃ πρῶτον τὸν καφέν ἢ τὴν ζάχαρην, πόσον ποσὸν καὶ ὅμως ἢ ποιὰ τὴν ἐδωρίσθη διδάσκαλος διὰ νὰ διδάξῃ καὶ μορφώσῃ. Ἡγνώσει πῶς νὰ χαιρετᾷ, τί νὰ λέγῃ ἀρμόδιον εἰς ἑκαττον πρόσωπον. Τὸ ἀντίσας ἦτο ὁ χαιρετισμὸς τῆς, τοῦ ὁποῖου ἡγνώσει τὴν σημασίαν.

Ὡς νῦν ἔχει ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων, ὁ σκοπὸς ταύτης εἶνε ἀκατανόητος, φροντίς γίνεται μόνον πρὸς μάθησιν πολλῶν ἀντικειμένων, ἀπερ οὐδὲν ἔχουσι χρησιμεύουσιν ὅταν ἡ νεάνις ἀποκατασταθῇ.

Ἡ μάθησις πολλῶν γλωσσῶν μόνον εἰς τινὰς χρησιμεῖ, τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ἀνωτάτην τάξιν τῆς κοινωνίας. Ὀλίγα γαλλικὰ ἵνα ἀναγινώσκουσι καὶ ἐννοῶσι τὰς ἐφημερίδας τοῦ σαρμου, ὅστις ἀτυχῶς ἀπορροφᾷ τὴν προσοχὴν τῶν πλείστων γυναικῶν, εἰσὶν ἀρκετὰ.

Πρὸς τί χρησιμεύουσιν εἰς τὸ θῆλυ αἱ σωμαστικαὶ αἰτινές, ὡς ἄλλοτε διελαβόμεν, εἰσὶν ἐπιβλαβεῖς καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐκπαύλιον τῆς σωματικῆς ἀναλογίας καὶ τῆς ὠραιότητος. Ἀντὶ τούτων πρέπει νὰ διδάσκηται ἐπιβλητικῶς ἡ μουσικὴ δι' ὄργάνων μεταφορικῶν, κιθάρας, βιολίου κλπ. καὶ ὄχι τοῦ πιάνου, τοῦ αὐθαιρέτου καὶ δουλικοῦ τούτου ὄργάνου, ἢπερ ὡς διδακτὸν καὶ πολυδάπανόν ἐστι, καὶ ἐπὶ τέλους ἀχρηστον.

Ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς εἶνε χρησιμωτάτη διὰ πολλοὺς λόγους, καὶ ὅμως αὕτη ὀλοσχερῶς ὀλιγορεῖται, προτιμουμένης τῆς ἀθλητικῆς. Σὺν τῇ μουσικῇ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ μάθησις τοῦ χοροῦ, ὅστις εἶναι ἐξαιρετὸς σωμαστικὰ.

Οἰκοδόποινα γνωρίζουσα τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν καὶ μουσικὴν εἶνε τὸ εὐγενέστερον πλάσμα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δὲ χειραφέτησις τῶν γυναικῶν, ἦν καὶ παρ' ἡμῶν εἰσῆγαγον τινὲς δημοσιογράφουσαι κυρίαι, εἶνε ὅπως ἐναντία τοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικός, ἣν ὁ Θεὸς εἶπεν ὅταν ἐπλασε τὴν γυναῖκα.

Πρὸς τὰ ρηθέντα παρίσταται δυσχέρεια εἰς τὴν διδασκαλίαν. Ἐν τοῖς σχολείοις καὶ μάλιςα τοῖς παιδαγωγείοις πρέπει νὰ ὑπάρχη ἰδίᾳ διδάσκαλος, ἥτις νὰ μαγειρεύῃ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ καθ' ἑκάστην ἀνὰ δύο ἢ τρία κοράσια ἐνδύσμενα ἰδίᾳ ἐνδύματα νὰ ἐργάζωνται μετὰ τῆς διδασκάλου τὴν κατασκευὴν δύο ἢ τριῶν εἰδῶν φαγητῶν, νὰ παρατίθῃται τράπεζα φιλοκάλως προσέχουσα πρὸς πάντα ὡς οἰκοδεσποινίη ἀνεξαιρέτως τῆς κοινωνικῆς τάξεως· οὕτως κατ' ὀλίγον θὰ ἐκγυμνάζωνται καὶ θὰ γίνωνται παράδειγμα καὶ πρὸς ἄλλα κοράσια.

Τις δὲ καταβάλλει τὰ πρὸς ταῦτα ἐξοδα ἢ ὑποχρεωτικῶς ὀφείλει ἕκαστον κοράσιον νὰ καταβάλλῃ τὸ ἀνάλογον οικονομικῶς.

Πάντα ταῦτα πρέπει νὰ γνωρίζῃ πᾶν κοράσιον, καὶ ἂν ἡ τύχη τὸ εὐνοῖα νυμφευθῆν νὰ ἔχῃ ἄλλους ἐργαζομένους τὰ τῆς οἰκίας, τότε θὰ δύναται νὰ ἐπιτηρῇ ἵνα μὴ γίνωνται καταχρήσεις.

ΠΕΡΙ ΦΑΛΑΙΝΗΣ

Ἡ φάλαινα εἶνε τὸ μαγαλιέτερον ζῷον τοῦ κόσμου. Ἔχει μῆκος 20 ἕως 30 μέτρων καὶ βάρος ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ βάρος 30 ἐλεφάντων καὶ ἑκατὸν πενήντα βοῶν. Τὸ στόματις εἶνε τόσον πελώριον ὥστε εἰς ἄνθρωπος δύναται νὰ περιφέρῃται ἀνέτως ἐντὸς αὐτοῦ. Ἡ γλώσσάτης ἔχει δύο μέτρα πλάτος καὶ τέσσαρα μῆκος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τοῦναντίον εἶνε δυσαναλόγως μικροί, σχεδὸν ἴσοι πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς βοός, καὶ τὰ ὠτὰ τῆς εἶνε μικρὰ καὶ μόλις διακρίνονται· τούτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι αἱ δύο αὐταὶ αἰσθήσεις δὲν ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν φάλαιναν. Πολὺ εὐαίσθητον βμως εἶνε τὸ δῆρμα αὐτῆς.

Τὸ σῶμά τῆς εἶνε κατάλληλον διὰ τὸν ἐντὸς τῆς θαλάσσης βίον, πρὸ πάντων διότι δύναται νὰ διασχίῃ τὸν Ὠκεανόν.

Ἡ κεφαλὴ συνδέεται ἀμέσως μετὰ τὸ σῶμα, τὸ ὅποιον μέχρι τέλους σχεδὸν ἔχει τὸ ἴδιον πάχος, εἰς τοὺς βύθωνας ἔχει ὄπας, δι' ὧν ἐκπέμπει ὑδωρ σχηματίζον στήλην ὑψηλὴν ἕως ἑπτὰ μέτρα. Ὁ ἐκ τούτου προξενούμενος ὁρμηθὸς ἀκούεται εἰς ἀπόστασιν μίαις ὥρας καὶ πλέον.

Τροφὴ τοῦ πελωρίου τούτου κήτους εἶνε καρῖνοι καὶ ἄστακοι καὶ σπῆραι καὶ ὀκταπόδια, ἀρπάζει δὲ αὐτὰ διὰ τοῦ κάτω χείλους. Μεγάλᾳ ζῶα δὲν δύναται νὰ φάγῃ ἢ φάλαινα, διότι

ὁ φάρυγξ τῆς ἔχει πλάτος ὄχι περισσότερον ἐνὸς γρόνθου. Ὅτε νὰ δαγκάσῃ δύναται· διότι δὲν ἔχει ὀδόντας, ἀντὶ αὐτῶν ἔχει ὑπὲρ τριακόσια κεράτινα ἐλάσματα, τὰ ὅποια ἔχουσι μέγεθος συνήθους σανίδος. Κρέμανται ἀπὸ τὴν ἀνω σιαγόνα εἰς δύο σειράς· πρὸς τὰ κάτω εἶνε ἐσχισμένα εἰς πολὺ λεπτὰς ἴνας. Ἐντὸς τούτων συλλαμβάνονται τὰ μαλάκια, τὰ ὅποια εἰσέρχονται εἰς τὸ στόμα τῆς, καὶ καταπίνει αὐτὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξ ὧν τρέφεται.

Ἡ φάλαινα ζῆ εἰς τὰς θαλάσσας τῆς κατεψυγμένης ζώνης. Ἐκαστον δὲ ἔτος πλέουσι πολλὰ πλοῖα ἐκεῖ πρὸς ἀλιεῖαν αὐτῆς. Ἡ ἀλιεῖα αὕτη διενεργεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν Νορβηγῶν καὶ ἄλλων τῶν διαφόρων μερῶν. Ἡ φάλαινα ὑπὸ τὸ δῆρμα τῆς ἔχει παχύτητον στρώμα λίπους, τὸ ὅποιον βράζεται καὶ ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζεται ἰχθυέλαιον. Ἡ δυσωδία, ἡ ὅποια ἐκπέμπεται εἰς τὰ ἐργοστάσια ἐκεῖνα, εἶνε ἀνυπόφορος. Ἐκ τῶν ἐλασμάτων τῆς φαλαίνης κατασκευάζονται παντὸς εἶδους πράγματα, ράβδοι, λαβαὶ ἀλεξίβροχίων, κτλ.

Αἱ φάλαιναὶ γίνονται ὀλονέν σπανιώτεραι, ἕνεκα τῆς ἀκαταπαύστου ἀλιείας, τὴν ὅποιαν ἐνεργοῦσιν οἱ φαλαινοθῆραι, παρακινούμενοι ἐκ τοῦ σημαντικοῦ κέρδους, διότι ἡ ἀξία μίαις φαλαίνης δύναται ν' ἀνέλθῃ εἰς 30—40 χιλιάδας δραχμῶν καὶ πλέον.

Σχεδία φυσικὰ ἐπιπλέουσαι καὶ παρεκτροπῇ αὐτόματος τοῦ ποταμοῦ Μισισσιππῆ.

Τὰ δένδρα τὰ ὅποια ἐκ τοῦ γήρατος πίπτουσιν ἢ ἐκρίζονται ἐκ τῶν καταιγίδων τῆς Ἀμερικῆς ἐνοῦνται ἐξ ὄλων τῶν μερῶν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Μισισσιππῆ ἢ τοῦ Μισουρῆ. Ἐνούμενα διὰ δεσμῶν κατὰ μῆκος τῶν εὐκέρμπτων στελεχῶν, καὶ συγκολλώμενα διὰ τῆς ἰλῦος τὰ λείψανα ταῦτα τῶν δασῶν, καλλιστανταὶ νῆσοι ἐπιπλέουσαι. Νέα φυτὰ ἐνταῦθα ριζοῦνται, ἄνθη, τριαντάφυλλα, βιολέται καὶ κρόκοι ταλαντεύονται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρασιᾶς, πτηνὰ καὶ ἔντομα ἐπέρχονται, ἵνα τοιμπῶσι, κροκόδειλοι ὄφεις ἐπέρχονται ἵνα παίζωσιν ἐπὶ τῆς χλόης. Αἱ νῆσοι αὐταὶ διο-

λισθαίνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐνταῦθα καταπίνονται. Ἄλλ' ἐνίοτε δένδρον τι χονδρότερον τῶν ἄλλων συμπλέκεται εἰς στῆμα τι ἀμμώδες καὶ ἐνταῦθα μένει προσκεκολλημένον σταθερῶς, αἱ ρίζαι αὐτοῦ ἐξαπλοῦνται εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ σχηματίζουσι τσαούτας ἀρκάγας εἰς τὰς ὁποίας ἔρχονται καὶ ἐμπερθεύονται αἱ ἐπιπλέουσαι νῆσοι· πολλαὶ τοιαῦται νῆσοι σταματῶσιν ἐνταῦθα, ἀκολουθῶς γονιμοποιοῦνται ἐπιτυχῶς ἐνταῦθα, ὁ δὲ χρόνος ἐπισωρεύει τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης, τὰς ἐπισωρεύει κατὰ μῆκος ἐπὶ τῆς ὄχθης, καὶ νέαι νησοὶ, νέα ἀκρωτήρια ἀναφύονται, εἴτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ, εἴτε εἰς τοὺς λιμένας, ὥστε ἐνίοτε ἀναγκάζουσι τὸν ποταμὸν νὰ ἀνοίξῃ διάφορον δρόμον ἀπὸ ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἠκολούθει ἐπὶ αἰῶνας.

Αἱ Ἡμαλιθεῖαι.

Ὀνομάζουσι αὐτὰς τὰς νήσους τὰς κειμένας δυτικῶς τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ· αὐταὶ εἶναι πολυάριθμοι, ἀλλὰ τσαούτη εἶναι ἡ μιρότης αὐτῶν ὥστε δὲν δύνανται νὰ κατοικηθῶσι. Πολλὰ τούτων ἀπαρτίζονται ἐξ ἀμμου, καὶ καθ' ἑκάστην καλύπτονται ὑπὸ τῆς παλιρροίας. Τινὲς ὅμως τούτων ἔχουσι καὶ δένδρλια καὶ χλόην. Ἡ κυριωτέρα ὀνομάζεται Μαλέ. Ὅλον τοῦτο τὸ ἀρχιπέλαγος διηρέθη ἐκ φύσεως εἰς δεκατρία συμπλέγματα τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσι Ἀτόλπους, κεχωσμένα διὰ τσαούτων στενῶν ὄχετων καὶ τόσον ἐπικινδύνων, ὥστε οἱ ἱκανότεροι πρῶται δὲν τολμῶσι νὰ διακινδυνεύωσι.

Ἡ Ἡμαλάια.

Πρὸς βορρὰν τῶν Ἰνδιῶν ὑψοῦται τὸ ὑψηλότερον τῶν γνωστῶν ὄρεων. Ἡ αἰώνιος χιών ἥτις καλύπτει τὰς κορυφὰς αὐτοῦ ὀνομάσθη πρῶτον τῶς Ἡμαλάια, διότι Ἡμαλάια ὁ ἀπὸ τῆς χιών. Ἐπικρασιπέντε τῶν κορυφῶν τούτου ὑπερβαίνουν τὸ ὄρος Κιμβέρρασον τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ὑψηλότερα ὅλων κορυφῆ ἔχει ὕψος 4,128 μέτρων.